

031. Bijbelstudie over A MESUSA - HET DEURKOKERTJE - HAMEZUZA

מזוזת

Deel 1: Deuteronomium 6:4-6

U hebt ze vast wel eens gezien, die kleine doosjes met Hebreeuws opschrift, ter grootte van een flinke deurbelknop, vaak fraai versierd, om op de deurpost te bevestigen. Vooral als u in de Joodse wijk van b.v. Antwerpen, Amstelveen of Amsterdam komt, ziet u vaak aan de deurpost zo een houten of metalen kokertje dat naar binnen wijst. Dat kokertje is de מזוזת Mezusa waarin op een klein rolletje perkament onder andere de Joodse geloofsbelijdenis, het "Sh'ma Yisra'el" [Hoor Israë!!] staat. Die Mezusa heeft in principe dezelfde betekenis als de Tzitzit [gedenkkwasten] en ook de Tefilin [gebedsriemen], namelijk: ons lichaam, onze kleding en zelfs ons hele huis worden aan de dienst van G'd gewijd en de bewoners ervan worden daardoor herinnerd aan het verbond van de Eeuwige met Zijn volk. Het Hebreeuwse woord מזוזת Mezusa betekent eigenlijk letterlijk deurpost, want dit kokertje wordt namelijk op ooghoogte aan de rechter deurpost bevestigd en wijst met de bovenkant in de richting van de deur. Bij orthodoxe Joden vind je een Mezusa echter niet alleen aan de voordeur, maar aan alle bijna alle deuren van het huis, met uitzondering van de badkamer en de wc. Iedere keer wanneer je door een deur loopt, word je er aan herinnerd om volgens de voorschriften van Tora te leven. In de Mezusa zit namelijk een rolletje perkament met de Bijbelteksten, waarin de opdracht om dit te doen, staat vermeld. Dit rolletje is door een speciale schrijver, een Sofer, met een ganzenveer geschreven en op de achterzijde van het stukje perkament, maar ook buiten op het kokertje staat in het Hebreeuws שדי Shadai [Almachtige], één van de vele omschrijvingen van G'ds Naam, of de eerste letter van dat woord, de ש Shin, die tevens de afkorting is van het woord שם Shem, hetgeen "Naam" betekent, waarmee eveneens de Eeuwige wordt aangeduid. Een andere reden waarom wij de naam שדי Shadai op de Mezusa vinden is, dat de drie letters: ש Shin, ד Daled en י Yod, die שדי Shadai spellen, óók de beginletters zijn van: שומר דלתות ישראל Shomer Delatot Yisra'el, hetgeen betekent: *"de Wachter over de poorten van Israë!!"*. Hiermee wil de Mezusa aangeven dat G'ds bescherming over het huis is, zoals weleer in Egypte. Meestal is er veel zorg besteed aan het ontwerp van het kokertje, niet alleen om het perkamenten rolletje te beschermen, maar ook om luister bij te zetten aan het vervullen van één van G'ds voorschriften. De Mezusa wordt na het opzeggen van een B'racha [zegenspreuk] schuin bevestigd aan de rechterzijde van de ingang tot een huis, een binnenplaats of omheining of bij de poorten van een stad. Zo hebben ook alle poorten van de Oude Stad van Jeruzalem Mezuzot. Vele vrome Joden kussen de Mezusa als ze een gebouw in- of uitgaan. Dit is een teken van eerbied en ook wordt men zich daarmee de boodschap die de Mezusa bevat, weer even bewust: "G'd is de Heer over dit huis, en Hij is daar aanwezig!" Deze boodschap in acht nemende, moeten wij ook handelen en ons ervan bewust zijn dat wij ook daadwerkelijk in de tegenwoordigheid van G'd staan.

Schriftrolletje

Op het schriftrolletje, dat zich in de Mezusa bevindt, staan twee teksten uit de Tora geschreven. De eerste luidt als volgt: *"Hoor, Israël: de Eeuwige is onze G'd; de Eeuwige is één! Gij zult de Eeuwige, uw G'd, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht. Wat Ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, gij zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat. Gij zult het ook tot een teken op uw hand binden en het zal u een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn, en gij zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten"* (דברים Devarim [Deuteronomium] 6:4-9). In de tweede tekst lezen wij: *"Indien gij nu aandachtig luistert naar de geboden, die ik u heden opleg, zodat gij de Eeuwige, uw G'd, liefhebt en Hem dient met uw ganse hart en uw ganse ziel, dan zal Ik de*

regen voor uw land op zijn tijd geven, de vroege en de late regen, zodat gij uw koren en uw most en uw olie kunt inzamelen, en Ik zal op uw veld gras geven voor uw vee, zodat gij kunt eten en verzadigd worden. Neemt u ervoor in acht, dat uw hart zich niet laat verlokken, zodat gij afwijkt, andere goden dient en u voor hen nederbuigt. Dan zou de toorn van Adonai tegen u ontbranden en Hij zou de hemel toesluiten, zodat er geen regen komt, de bodem zijn opbrengst niet geeft en gij weldra te gronde gaat in het goede land, dat de Eeuwige u geven zal. Maar gij zult deze Mijn woorden in uw hart en in uw ziel leggen; gij zult ze tot een teken op uw hand binden en zij zullen een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn. Gij zult ze uw kinderen leren en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit en wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat; gij zult ze schrijven op de deurposten van uw huis en aan uw poorten, opdat gij en uw kinderen in het land, waarvan Adonai uw vaders gezwooren heeft, dat Hij het hun zou geven, zo lang leeft, als de hemel boven de aarde staat” (Devarim [Deuteronomium] 11:13-21). De joden hebben dit gebod reeds eeuwenlang heel letterlijk tot uitvoering gebracht. Niet allen met het bevestigen van de Mezuzah aan de deurposten, maar als orthodoxe Joden hun gebeden uitspreken, dragen ze een gebedsriem om hun arm en een band om hun hoofd. Aan deze gebedsriemen zitten kleine leren doosjes met daarin stukjes perkament. Op deze stukjes perkament staan o.a. ook de teksten uit de gedeeltes die we zojuist gelezen hebben. Zo brengen ze letterlijk tot uitvoering het grote gebod van de liefde als een teken op hun hand en op hun voorhoofd te dragen, maar ook om het op de deurposten van het huis te schrijven om aan te geven dat de woorden van G'd van betekenis zijn voor ons huis. Het huis waarin we leven, samen of alleen. Het huis is symbool voor ons privé-leven. Moshe [Mozes] spreekt echter ook over de poort om aan te geven dat de woorden van G'd ook van betekenis zijn voor ons maatschappelijk leven. De poort was in het Oude Oosten immers de plaats waar het publieke leven plaats vond. In de poort werd politiek bedreven, gehandeld en rechtgesproken, zoals wij op elke Shabat kunnen lezen in het Eshet Chayil. De deurposten en de poort: ons privé-leven en ons maatschappelijk leven. Kortom: de liefde tot G'd en het gehoorzamen aan Zijn geboden moet doorstralen in heel ons leven. Het schriftrilletje in de Mezuzah heeft de taak om ons daaraan steeds weer te herinneren en daarom is het een goede zaak om deze teksten eens nauwkeurig vers voor vers door te nemen:

Hoor, Israël: de Eeuwige is onze G'd; de Eeuwige is één!

Surinaams: “Yere Israel: Masra de wi Gado, Masra de wan!” **Hindoestaans:** “E Israel log, sun: Hamlogke Prabhu ekahi Parmeswar hai!” **Javaans:** “Rungokké bangsa Israèl: Gusti Elohim awaké déwé kuwi siji!” **Hebreeuws:** שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד “Sh’ma Yisra’el, Adonai Eloheinu, Adonai echad!”

Deze zes Hebreeuwse woorden vormen het Joodse credo dat tot op heden het onbetwiste geloofsfundament is van alle Joden. Het zijn de eerste woorden uit de Tora, die een Joods kind van vier jaar op de schoot van zijn vader uit het hoofd leert, maar het zijn ook de laatste woorden op de lippen van een stervende. Onder het zingen van deze geloofsbelijdenis gingen destijds ook velen de gaskamer in! Sinds mensen heugen is het “Sh’ma Yisra’el” een vast onderdeel van de liturgie in de synagoge en op de Shabat, en driemaal per dag wordt het door vrome Joden gelajent in het Shacharit [ochtendgebed], het Min’cha [middaggebed] en het Ar’vit [avondgebed]. Deze kernzin van het Joodse geloof wordt dermate belangrijk geacht, dat reeds duizenden jaren de laatste letters van het eerste woord (שְׁמַע Sh’ma = Hoor!) en van het laatste woord (אֶחָד Echad = Eén!) in alle Tora-rollen en ook in alle boekuitgaven van TeNaCH alsook in elke Sidur [gebedenboek] in een groter letterskorps is geschreven dan de rest van de tekst. Het gaat hier dus om de אַ Ayin en de דַּ Dalet. Dat doet men om te voorkomen dat deze twee letters per ongeluk zouden worden verwisseld met de letters die erop lijken, namelijk de אַ Alef en de רַ Resh. Als je in het eerste woord namelijk een Alef schrijft in plaats van een Ayin, dan krijg je het woord שְׁמַא Shema, hetgeen “misschien” betekent, en als je in het laatste woord een Resh schrijft in plaats van een Dalet (die twee lijken echt veel op elkaar: רַ + דַּ), dan krijg je het woord אַחַר Acher, en dat betekent “ander”. En dat zou dan bij elkaar een g’dslasterlijke vervorming van de hele zin tot gevolg kunnen

hebben met de verkeerde betekenis: “Misschien, Israël, is de Eeuwige onze G'd, een andere G'd!” Vandaar dat de א Ayin en de ד Dalet dus met koeienletters worden geschreven om elk eventueel misverstand te voorkomen! Bovendien vormen deze twee letters samen het Hebreeuwse woord עד Ed, hetgeen “getuige” betekent in overeenstemming met ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 43:10-12 en 44:8, waar het volk Israël door de Eeuwige wordt aangesproken met “Mijn getuigen” en ook Yeshua zei tot Zijn volgelingen: “*Gij zult Mijn getuigen zijn*” (Handelingen 1:9). Zo behoort eigenlijk iedere Israëliet en iedere volgeling van Yeshua derhalve een עד Ed te zijn, een getuige van die éne G'd, want de G'd van Israël, die wij dienen, is de Eeuwige, een oneindig en eeuwig volmaakt Wezen, uit zichzelf bestaande! Hij is de éne, eniglevende en ware G'd, Hij alleen is G'd, en Hij is één! Het vaste geloof in deze geopenbaarde waarheid zal ons krachtig wapenen tegen alle afgoderij, die gebaseerd is op de fundamentele dwaling dat er vele goden zouden zijn. Het is onbetwistbaar dat er slechts één G'd is, en dat er geen ander is dan Hij (Marcus 12:32). Laat ons dus geen andere hebben noch begeren te hebben. De Eeuwige is één, dat wil zeggen: Hij is geen dubbelzinnig G'd, met meer dan één gezicht, die nu eens dit en dan weer dat van ons wil, wispelturig en onbetrouwbaar. Hij is een G'd uit één stuk, ondubbelzinnig! Je weet precies wat je aan Hem hebt. Zo is het toch? Wij kennen onze G'd en weten wat we aan Hem hebben: Hij heeft zich volkomen, ondubbelzinnig en overduidelijk, aan ons mensen geopenbaard in Yeshua haMashiach! Mocht iemand nog twijfelen aan wie Adonai nu eigenlijk is, dan maakt Yeshua het wel duidelijk: “*Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien!*” **Surinaams:** “*A sma, disi de si Mi, en de si Mi Tata srefi!*” **Hindoestaans:** “*Je Hamke dekhis hai, u Parmeswar ke dekhis hai!*” **Javaans:** “*Sapa sing weruh Aku ya weruh Gusti Elohim Bapakku!*” (יוחנן Yochanan [Johannes] 14:9). En mocht iemand nog twijfelen aan wie Yeshua nu eigenlijk voor hem wil zijn, dan maakt Ruach haQodesh [de Heilige Geest] het hem wel duidelijk, want Yeshua heeft gezegd: “*Wanneer de Trooster komt, die Ik u zenden zal van de Vader, de Geest der Waarheid, die van de Vader uitgaat, zal deze van Mij getuigen!*” **Surinaams:** “*Ma te a Trowstuman sa kon disi Mi sa meki Mi Tata kon gi unu, a Yeye gu trusani, disi komoto na Mi Tata, En sa taki fu Mi!*” **Hindoestaans:** “*Baki Ham tulog khátin tiha dewe Wála ke pathábe. U saccái ke Átma hai aur Parmeswar lage se áiga. Aur u Hamare bise me gawáhi deiga!*” **Javaans:** “*Nanging aja pada wedi, Aku arep budal nang nggoné Gusti Elohim Bapakku lan Aku bakal ngongkon Roh Sutyi, Penulungmu, ndang teka nang nggonmu. Dèkné kuwi tekané sangka nggoné Gusti Elohim Bapakku lan Dèkné bakal nduduhké bab Gusti Elohim kaya sak beneré lan uga bab Aku!*” (יוחנן Yochanan [Johannes] 15:26). Zoals de Mashiach aan ons laat zien wie G'd zelf is, zo doet Ruach haQodesh [de Heilige Geest] dat ook, maar dat is helemaal niet in strijd met (דברים Devarim [Deuteronomium] 6:4, want wij hebben hier niet te maken met drie goden, maar met één G'd! Voordat ik verder hierop inga wil ik wel graag eerst even benadrukken dat ik er nooit vanuit ga dat mijn visie over dit onderwerp de absolute waarheid zou zijn, want ik ben mij er terdege van bewust dat elke uitleg (uit welke hoek dan ook) over de natuur van G'd slechts een voorzichtige benadering kan zijn van de werkelijkheid. Voorts ben ik van mening dat geen enkele sterveling er ooit in zal slagen om de ware natuur van de Eeuwige volledig te kunnen doorgronden omdat ons menselijk denkvermogen gewoon ontoereikend is om dit in de volle omvang te kunnen bevatten. Sterker nog: ik denk dat het voor ons niet eens relevant is te weten hoe G'd precies in elkaar zit, want als Hij dat had gewild dan had Hij ons daar zeker heel duidelijk en ondubbelzinnig van op de hoogte gebracht in Zijn Woord. Voor ons is slechts belangrijk te weten dat Yeshua de Weg, de Waarheid en het Leven is en dat niemand tot de Vader komt dan door Hem! Daar gaat het om, maar dat is slechts mogelijk als wij de G'ddelijkheid van Yeshua erkennen en dus geloven dat Yeshua deel uitmaakt van de G'dheid en dat Yeshua en Zijn Vader daadwerkelijk één zijn!!! “In den beginne schiep G'd de hemel en de aarde” (בראשית B'reshit [Genesis] 1:1) door Zijn Woord: “*Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is*” (יוחנן Yochanan [Johannes] 1:3). “*Door het Woord van de Eeuwige zijn de hemelen gemaakt, door de adem van Zijn mond al hun heer*” (תהלים Tehilim [Psalmen] 33:6. Dit Woord is Yeshua, want: “*Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond*” (יוחנן Yochanan [Johannes] 1:14). G'd heeft ook de mens geschapen door het Woord, want Hij heeft in

meervoud gezegd: "Laat Ons mensen maken naar Ons beeld... en G'd schiep de mens naar Zijn beeld" (בראשית B'reshit [Genesis] 1:26 en 27), maar Hij schiep de mens ook door Ruach haQodesh, [de Heilige Geest], want er staat geschreven: "De Geest G'ds heeft mij gemaakt en de adem des Almachtigen doet mij leven" (איוב Iyov [Job] 33:4). Conclusie: G'd als samengestelde éénheid van Ziel (het g'ddelijke Brein, de Vader), Lichaam (het vleesgeworden Woord, de Zoon, Yeshua) en Geest (de Heilige Geest) heeft alles geschapen. G'd heeft niet alleen een Geest, Hij is ook zelf Geest, gelijk geschreven staat: "G'd is Geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in Geest en in Waarheid" (יוחנן Yochanan [Johannes] 4:24). - "En de Geest is het, die getuigt, omdat de Geest de Waarheid is" (א יוחנן Yochanan Alef [1 Johannes] 5:6). Yeshua zegt: "Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij" (יוחנן Yochanan [Johannes] 14:6). Ik denk dat hierin prachtig het verschil zichtbaar wordt tussen de samengestelde éénheid van G'd en de samengestelde éénheid van de mens, die naar G'ds evenbeeld is geschapen. De mens heeft een lichaam, hij heeft een ziel en hij heeft een geest, maar G'd is de Geest, Hij is de Ziel en Hij is het Lichaam! Ik geloof met heel mijn hart, dat het Yeshua was, die lichamelijk in het Paradijs liep en ik geloof tevens dat het Yeshua was toen Ya'aqov [Jakob], Manoach en later ook Avraham [Abraham] G'd in menselijke gedaante hebben gezien. Yeshua zelf heeft gezegd dat Hij Avraham gezien heeft, waarop de mensen heel verwonderd riepen: "U bent nog geen 50 jaar en U hebt Avraham gezien???" en Zijn verrassende antwoord hierop was: "Eer Avraham was ben Ik!" (יוחנן Yochanan [Johannes] 8:57). Hij zei dus niet: "was Ik", maar "ben Ik" hetgeen dus wil zeggen dat Yeshua zonder begin en zonder einde is, want Hij is de Eeuwige zelf! Ik geloof dus inderdaad dat Yeshua niet alleen in B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament], maar ook reeds in TeNaCH (het Oude Testament) de belichaming van G'd was. Ik heb eens op een discussiebord een prachtig voorbeeld voor de drie verschijningsvormen van G'd in B'rit haChadasha (het Nieuwe Testament) gelezen, namelijk een vergelijking met water: IJs, sneeuw en regen zijn drie verschillende vormen, maar allen zijn H2O! Ik heb over deze samengestelde éénheid van G'd reeds in mijn eerste bijbelstudie geschreven, maar uiteraard ben ik mij terdege van bewust dat ook deze (evenals de studies van andere schrijvers over ditzelfde onderwerp) altijd onvolledig zal blijven en nooit als afgerond beschouwd kan worden, maar dat ligt ook niet in mijn bedoeling.

Gij zult de Eeuwige, uw G'd, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht!

Surinaams: "Yu mus lobi Masra, yu Gado, nanga yu heri ati, nanga yu heri sili, èn nanga ala yu krakti!" **Hindoestaans:** "Toke cáhi oke ápan dil bhar, tan-man aur sab buddhi aur sakti se pyár kare ke!" **Javaans:** "Trésnaa marang Gusti Elohim sak atimu lan nyawa-ragamu, kapinteranmu lan kekuwatanmu dikanggokna kanggo ngladèni Gusti Elohim!"

Het Sh'ma Yisra'el is de גדול בתורה K'lal Gadol baTora, de hoofdregel van de Tora, maar eigenlijk van de hele Bijbel, dus ook van het Nieuwe Testament, want ook Yeshua zelf bevestigt dit naar aanleiding van een vraag die een van de Tora-leraars aan Hem stelde: "En één der Soferim [schriftgeleerden], tot Hem komende, hoorde, dat zij met elkander redetwistten, en overtuigd, dat Hij hun goed geantwoord had, vroeg hij Hem: Welk gebod is het eerste van alle? Yeshua antwoordde: Het eerste is: Hoor, Israë!, de Eeuwige, onze G'd, de Eeuwige is één! en gij zult de Eeuwige, uw G'd, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht. Het tweede is dit: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Een ander gebod groter dan deze, bestaat niet. En de Sofer [schriftgeleerde] zeide tot Hem: Inderdaad, Rabbi, naar waarheid hebt Gij gezegd, dat Hij één is en dat er geen ander is dan Hij. En Hem lief te hebben uit geheel het hart en uit geheel het verstand en uit geheel de kracht, en de naaste lief te hebben als zichzelf, is meer dan alle brandoffers en slachtoffers. En Yeshua, ziende, dat hij verstandig geantwoord had, zeide tot hem: Gij zijt niet verre van het Koninkrijk G'ds!" **Surinaams:** "Wan fu den sabiman fu Gado wèt ben kon drape, èn a yere fa den ben e taki. A ben feni tak' Yeshua piki den man bun, dan a aksi En taki: Sortu wan fu den wèt na a moro prenspari wan fu den alamala? Yesus piki taki: A moro prenspari wan na: Sma fu Israel, un arki! Masra un Gado, na En wawan na Masra! Yu

mus lobi Masra, yu Gado, nanga yu heri ati, nanga yu heri sili, nanga yu heri ferstan èn nanga ala yu krakti. A trawan di prenspari leki a fosiwan na: Yu mus lobi tra sma soleki fa yu lobi yusrefi. No wan tra wèt no de di prenspari moro den tu disi. Dan a sabiman fu Gado wèt piki taki: Rabbi, Yu abi leti. Leki fa Yu taki, na Masra wawan na Gado, èn no wan trawan no de, boiti En. Un mus lobi En nanga un heri ati, nanga un heri ferstan, èn nanga ala un krakti. Èn un mus lobi tra sma soleki fa un lobi unsrefi. Den sani disi moro prenspari moro leki fu bron wan meti gi Gado, noso iniwan tra sani san yu ben kan offer gi Gado. A fasi fa a man piki, Yeshua si tak' na wan man nanga ferstan. Dan Yeshua taigi en taki: A no libi furu moro fu yu kon ondro a tiri fu Gado!" **Hindoestaans:** "Huwa par ekgo dharam ke parhal wála raha, aur u sunis raha kaise Sadusi log Yeshua se muh larawat raha. Oke accha lagal kaise Yeshua usabke jabab deis raha. Tab u ose puchis: Parmeswar ke sab se barka hukum kaun hai? Tab U bolis: Sab se barka wála hai: E Israel log, sun. Hamlogke Prabhu ekahi Parmeswar hai. Toke cáhi oke ápan dil bhar, tan-man aur sab buddhi aur sakti se pyár kare ke. Aur dusara barka hukum hai: Jaise tu apane ke cáhe hai, oisane ek dusare ke pyár kar. I duno se auro barka hukum na hai. Tab parhal ádmi bolis: Ha, Rabbi, Tu sac bolle hai. Prabhu ekahi Parmeswar hai, oke chorke ekko dusar na hai. Oke sab rakam dán dewe aur balidán kare ke accha hai. Baki oke ápan dil bhar se, sab buddhi aur sakti se pyár kare ke, aur dusare ke cáhe ke jaise apane ke auro barhia hai. U dekhis ki ádmi sab bát thik se samjhe hai. Tab bolis: Tu Parmeswar ke ráj se dur na báte!" **Javaans:** "Enèng guru Kitab krungu enggoné wong-wong pada bantah-bantahan lan wong iki nitèni nèk Gusti Yeshua sing nyauri wong-wong ya bener tenan. Guru Kitab iki mara nang nggoné Gusti Yeshua takon ngéné: Wèt sing endi sing penting déwé? Gusti Yeshua semaur: Wèt sing penting déwé ya iki: Rungokké bangsa Israèl, Gusti Elohimé awaké déwé kuwi siji. Trésnaa marang Gusti Elohim sak atimu lan nyawaragamu, kapinteranmu lan kekuwatanmu dikanggokna kanggo ngladèni Gusti Elohim. Wèt liyané sing penting ya iki: Trésnaa marang tunggal manungsa kaya enggonmu nrésnani awakmu déwé. Ora ènèng wèt liyané sing gedéné ngungkuli wèt loro iki. Guru Kitab mau semaur: Kowé bener, Rabbi. Pantyèn Gusti Elohim mung siji, ora ènèng liyané. Pantyèn awaké déwé kudu nrésnani Gusti Elohim sak atiné, ing lair lan batin lan karo sakkèhé kekuwatané. Uga kudu trésna marang liyané kaya enggoné nrésnani awaké déwé. Iku pantyèn luwih apik tenimbang mbelèh kéwan lan pawèh liya-liyané marang Gusti Elohim. Gusti Yeshua weruh nèk guru Kitab iki sing semaur nggenah lan bener, mulané Dèkné terus ngomong marang wongé: "Kowé wis tyedek karo Kratoné Gusti Elohim!" (Marcus 12:28-34). Yeshua gaf als antwoord de ons bekende geloofsbelijdenis van Israël uit דְבָרִים Devarim [Deuteronomium] 6:4-9. Dit gebod over het liefhebben van G'd verbond Hij met het gebod over het liefhebben van je naaste als jezelf uit וַיִּקְרָא Vayiq'ra [Leviticus] 19:18, waarmee Hij deze twee Tora-citaten ging versmelten tot één groot dubbelgebod der liefde! In dit Grote Gebod wordt de totale boodschap van de Bijbel samengevat! Het antwoord van Yeshua zou ook vandaag door elke orthodoxe rabbijn zonder aarzelen kunnen worden onderschreven, want het drukt als geen ander belijdenis treffend de ziel van het hele Joodse geloof uit! Omdat namelijk de liefde tot je naaste in de Tora veel eerder wordt vermeld (Lev 19:18 en 34) dan de liefde tot G'd (Dt 6:5), trekken de rabbijnen daaruit de conclusie, dat slechts degene zijn naaste liefheeft ook in staat is om G'd werkelijk lief te hebben! Evenals Yeshua dit op de karakteriserende Joodse wijze deed, geeft ook Yochanan [Johannes] ons dit in zijn eerste brief op een niet mis te verstane wijze te kennen: "Indien iemand zegt: Ik heb G'd lief, doch zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar; want wie zijn broeder, die hij gezien heeft, niet liefheeft, kan ook G'd, die hij niet gezien heeft, niet liefhebben. En dit gebod hebben wij van Hem: Wie G'd liefheeft, moet ook zijn broeder liefhebben. Een ieder, die gelooft, dat Yeshua de Mashiach is, is uit G'd geboren; en ieder, die Hem liefheeft, die deed geboren worden, heeft ook degene lief, die uit Hem geboren is. Hieraan onderkennen wij, dat wij de kinderen G'ds liefhebben, wanneer wij G'd liefhebben en Zijn geboden doen! Want dit is de liefde G'ds, dat wij Zijn geboden bewaren. En Zijn geboden zijn niet zwaar!" **Surinaams:** "A sma di e taki tak' a lobi Gado, ma dan a no man si wan tra bribisma na ai, na wan leiman. Bika efu yu no man lobi tra bribisma di yu e si, fa yu o man lobi Gado dan di yu no e si? A sma di lobi Gado, mus lobi tra bribisma tu. Dati na san Gado komanderi wi. Ala sma di e bribi tak' Yeshua na a Mashiach, na wan pikin fu Gado, èn ala sma di lobi a P'pa, lobi den pikin fu En tu. Disi na fa wi kan sabi

tak' wi lobi den pikin fu Gado: te wi lobi Gado èn te wi e du san A taigi wi tak' wi mus fu du. Bika efu wi lobi Gado, dan wi e tan hori wisrefi na den komanderi fu En, èn den komanderi fu En no hebi!" **Hindoestaans:** "Aur jab koi bole hai: Ham Parmeswar ke pjár karila, baki u ápan bhái ke jaran kare hai, tab u ekgo jhuttha hai. U ápan bhái ke dekhe hai, tabbo oke na pyár kare hai. Tab u kaise Parmeswar ke pyar kar sake hai jaun ke u na dekh páwe hai? Ohi se Mashiach hamlogse bolis hai ki: Je Parmeswar ke pyár kare hai, oke cáhi ek dusare ke bhi pyár kare ke. Je biswás kare hai ki Yeshua Parmeswar ke cunal wála Mashiach hai, u Parmeswar ke larka hai. Aur je Pita Parmeswar ke cáhe hai, u okar larkan ke bhi pyár kare hai. Jab hamlog Parmeswar ke pyár karab aur okar hukum mánab, tab hamlog jánila ki hamlog okar larkan ke bhi cáhila. Parmeswar ke pyár kare ke matlab hai ki okar bát sune ke cáhi. Okar har ek larka dunia ke kharábi ke jit páwe hai!" **Javaans:** "Nèk ènèng wong ngakuné trésna marang Gusti Elohim, nanging sengit marang seduluré, wong kuwi tibaké goroh. Lah nèk wongé ora bisa trésna marang seduluré sing dèkné bisa weruh, gèk kepriyé wong kuwi bisa trésna marang Gusti Elohim sing dèkné ora bisa weruh? Angger-anggeré Gusti Elohim kanggo awaké déwé uniné ngéné para sedulur: Sapa sing trésna marang Gusti Elohim kudu trésna marang seduluré. Para sedulur, wong sing ngaku nèk Gusti Yeshua kuwi Mashiach, kongkonané Gusti Elohim, wong kuwi pantyèn anaké Gusti Elohim tenan. Wong sing trésna marang Gusti Elohim Bapaké, mesti ya trésna marang anak-anaké. Mulané, bisané awaké déwé ngerti, nèk awaké déwé trésna marang para anaké Gusti Elohim yakuwi, nèk awaké déwé trésna marang Gusti Elohim lan netepi angger-anggeré. Nèk awaké déwé ngakuné trésna marang Gusti Elohim, awaké déwé ya kudu netepi angger-anggeré. Angger-anggeré Gusti Elohim ora abot kanggo awaké déwé!" (אֵלֹהִים יְהוָה Yochanan alef [1 Johannes] 4:20-5:3).

Dat men de liefde jegens G'd niet los kan zien van de liefde jegens je medemens is reeds door de eeuwen heen een vaststaand uitgangspunt in de Joodse literatuur. Op een soortgelijke vraag zoals die aan Yeshua werd gesteld, gaf ook Rabbi Yehoshua Heshel, één van de grote Joodse g'dsdienstfilosofen van de vorige eeuw, een soortgelijk antwoord: "Heb uw naaste lief, want hij is als u! Wat wil de Schepper ons daarmee zeggen? Welnu! G'd zegt: Ik heb u beiden als dragers van Mijn evenbeeld geschapen, zodat alle haat jegens uw naaste niets anders is dan verholen haat jegens G'd! Wanneer gij wrok koestert jegens uw naaste, hem hoont, verafschuwt of geringschat, dan doet gij dit ook de G'ddelijke Vonk aan, die in zijn hart brandt en die hem de adel van het ware mens-zijn verleent." Deze rabbijnse uitspraak is volledig in overeenstemming met hetgeen ook Yochanan [Johannes] schreef: "Geliefden, ik schrijf u geen nieuw gebod, maar een oud gebod, dat gij van den beginne gehad hebt. Dit oude gebod is het woord, dat gij gehoord hebt. Toch schrijf ik u een nieuw gebod, want (wat waarheid is in Hem en in u) de duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt reeds. Wie zegt in het licht te zijn en zijn broeder haat, die is in de duisternis tot nu toe. Wie zijn broeder liefheeft, blijft in het licht en in hem is niets aanstotelijks; maar wie zijn broeder haat, is in de duisternis en wandelt in de duisternis en hij weet niet waar hij heengaat, want de duisternis heeft zijn ogen verblind!"

Surinaams: "Lobiwan, a no wan nyun sani mi e komanderi unu, ma mi e skrifi unu wan owru sani san un ben kisi sensi na a bigin. Dati na a boskopu san un ben yere kba. Ma na a tra sei, a de wan nyun sani san mi e komanderi unu, bika a dungru e psa gwe èn a trutru faya de fu si kba. A kon tru ini a libi fu Yeshua nanga a di fu unu. A sma di e taki tak' a de ini a leti, ma a no man si en brada na ai, de ini a dungru te nanga now. A sma di lobi en brada, e tan ini a leti èn noti no de ini en san o meki a fadon. Ma a sma di no man si en brada na ai, de ini a dungru èn a e waka ini a dungru. A no sabi pe a e go, bika a dungru tak' a no man si!" **Hindoestaans:** "He pyára logan, tulogke cáhi dusare ke pyár kare ke. I ek náwa bát na hai, baki tulog i hukum sunle rahile jab se tulog Mashiach me biswás kare lagale. Tabbo i bát ek rakam ke náwa hukum hai, ki kháli ek samai me Mashiach dekháís hai kaise dusare ke pjár kare ke cáhi. Tulog i bát ab auro thik se samjhe lagale hai. Oisane tulogke dil me dhire dhire anjor howe hai aur andhiár kamti howe hai. Jab koi bole hai ki u Parmeswar ke anjor me cale hai, baki tabbo ápan bhái ke jare hai, tab u abbe talak andhiár me hai. Baki je ek dusare ke pyár kare hai, u anjor me cale hai. Aur anjor me koi na haldi se páp me gir ja hai. Jab koi ápan bhái ke jare hai, tab u ekgo andha ghat andhiár me cale hai aur na jáne hai ki u káha ja hai!" **Javaans:** "Para sedulur sing tak trésnani, sing tak omong nang layang iki ora prekara sing anyar, ora, iki angger-angger sing lawas; kowé wis ngerti bab iki kawit kowé molai nurut Gusti Yeshua haMashiach,

awit ya pitutur iki sing diwulangké. Nanging senajana lawas, angger-angger iki ènèng anyaré, awit kétok anyar ing uripé Mashiaich lan uga ing uripmu. Wujuté, ala sing kaya pepeteng wis lunga sangka uripmu lan pituturé Gusti Elohim sing bener wis teka, semlorot kaya pepadang. Dadiné, sapa sing ngakuné mlaku ing pepadang, nanging sengit marang seduluré, wong kuwi sak beneré ijk mlaku ing pepeteng tekan sepréné. Wong sing nrésnani seduluré, kuwi sing mlaku ing pepadang lan ora ènèng prekara sing bakal nibakké dèkné. Nanging wong sing sengit marang seduluré, wong kuwi uripé ing pepeteng lan ya mlaku ing pepeteng. Wongé ora ngerti nang endi parané, awit pepeteng kuwi marakké wongé ora weruh dalam!” (יְרַחֵם אֱלֹהִים Yochanan alef [1 Johannes] 2:7-11). Aan de rabbi van Zozow werd op zekere dag door zijn Talmidim [leerlingen] gevraagd: “In de Talmud staat, dat onze vader Avraham de hele Tora heeft vervuld. Hoe is dat mogelijk, omdat de Tora toe nog niet gegeven was?” - Daarop gaf de rabbi het antwoord: “Er is niets anders hiervoor nodig, dan G'd en Zijn schepselen lief te hebben! Wil je iets doen en merk je dat het je liefde zou kunnen verminderen, weet dan: het is zonde! Wil je iets doen en merk je dat daardoor je liefde zal vermeerderen, weet dan: je wil is op G'd gericht! En zo ging het ook met onze vader Avraham!” - Van Hilel, de bekende schriftgeleerde ten tijde van Herodes I, die de Joodse exegese ordende (de Midrash), wordt gezegd, dat hij eens door een Goi [heiden] gevraagd werd wat de Tora precies inhield, waarop hij antwoorde: “Wat gij niet wilt dat u geschied, doet dat ook aan uw naaste niet! Dat is de gehele Tora, de rest is uitleg! Ga nu en leer!” - Rabbi Akiva leerde zijn Talmidim [leerlingen]: “Heb uw naaste lief als uzelf - dat is de allesomvattende hoofdregel van de Tora!” - En zo is het ook niet verwonderlijk dat Sha'ul [Paulus], die een Farizeeër was uit de school van Gamali'el, in zijn brief aan de Galaten praktisch dezelfde woorden gebruikte: “Want de gehele Tora is in één woord vervuld, in dit: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf!” **Surinaams:** “Bika ala sani san a wèt e taki, yu kan poti ini a wortu disi: Yu mus lobi tra sma soleki fa yu lobi yusrefi!” **Hindoestaans:** “Kánun bhar chota rup me likhal hai ki: Ek dusare ke pyár kar jaise apane ke!” **Javaans:** “Pantyèn tenan, nèk kowé nglakoni barang siji iki, kowé nglakoni wèté Gusti Elohim kabèh. Barang siji sing kudu mbok lakoni kuwi ya iki: Trésna marang liyané kaya enggonmu trésna marang awakmu déwé!” (Galaten 5:14) en in de brief aan de Romeinen: “Zijt niemand iets schuldig dan elkander lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de Tora vervuld. Want de geboden: gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander gebod er ook zij, worden samengevat in dit woord: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf!” **Surinaams:** “Un sorgu tak' un no abi no wan paiman. A wan enkri paiman san un mus abi, na fu lobi makandra. Bika a sma di lobi trawan e du ala sani san a wèt taki. Bika ala den wèt soleki: Yu no mus huru, yu no mus kiri, yu no mus fufuru, èn yu no mus abi bigi-ai, nanga awinsi sortu tra wèt moro, yu kan tyari den alamala kon poti ondro a wan wèt di e taki: Yu mus lobi tra sma soleki fa yu lobi yusrefi!” **Hindoestaans:** “Sab manai ke hak hai ki hamlog ulogke pyár kari. Je ek dusare ke pyár kare hai, u Parmeswar ke kánun pura kare hai. Parmeswar ke kánun me to likhal hai: Ápan shádi na tur, koi ke ján na már, cori na kar, dusare ke cij par lálíc na kar, aur dher dusar bát bhi likhal hai kaise cáhi kare ke aur kaise na. Hamlog i sab bát chota rup me bol sakila ki: Jaise tu apane ke pyár kare hai, oisane dusare ke bhi pyár karihe!” **Javaans:** “Para sedulur, apiké nèk kowé ora nduwé utang apa-apa marang sapa-sapa, kejaba nduwé utang katrésnan marang sakpada-pada. Awit wong sing trésna marang liyané kuwi netepi kekarepané Gusti Elohim sak kabèhé. Bener Gusti Elohim ngekèki angger-angger marang awaké déwé kayadéné: aja laku bédang, aja mematèni, aja nyolong, aja milik barangé liyané lan ènèng angger-angger liyané. Nanging angger-angger kuwi mau kabèh kenèng didadèkké angger siji, yakuwi: pada trésnaa marang liyané kaya enggonmu nrésnani awakmu déwé!” (Romeinen 13:8-9). Slechts een liefde tot G'd, die spontaan en ongedwongen uitmondt in naastenliefde is het die aan de gelovige mens zijn beeldrangerschap van G'd verschaft. Dat is ook volgens Yeshua de hoofdsom van de gehele Bijbel, de rest is commentaar. Daarom koesteren de gelovige Joden het שמע ישראל Sh'ma Yisra'el als het meest kostbare gedeelte van de Tora; zij schrijven deze verzen in hun Mezuzot en houden zich niet slechts verplicht om ze iedere dag tenminste driemaal te zeggen, maar zij zijn zeer gelukkig hiertoe verplicht te zijn, omdat er dit gezegde onder hen is: “Gezegend zijn wij, die elke morgen, middag en iedere avond zeggen: Hoor Israë!, de Eeuwige, onze G'd, is één!” - Maar nog meer gezegend zijn wij, als wij goed beseffen en in praktijk brengen dat de

Eeuwige ons heeft opgedragen om Hem en onze naasten met hart en ziel lief te hebben, want hoe warmer onze genegenheid voor Hem is, hoe groter onze eerbied voor Hem zal zijn. Zo groot is de goedheid van de g'ddelijke genade dat dit tot het eerste en grootste gebod is gemaakt van G'ds Tora, dat wij Hem moeten liefhebben, en dat het uit een beginsel van liefde is, dat wij dan ook alle andere plichten jegens Hem volbrengen. De Eeuwige zegt hier: "Mijn zoon, Mijn dochter, geef Mij uw hart!" Wij moeten Hem ten hoogste eren en het moet ons een blijdschap wezen, dat wij zo een Vader mogen hebben! Het moet ons een voortdurend genot zijn aan Hem te denken, van Hem te horen, Hem te dienen en aan Hem volkomen toegewijd te zijn. Maar onze liefde tot G'd is slechts een antwoord op de liefde die Hij eerst aan ons heeft betoond door de bevrijding van onze voorouders uit de slavernij in Egypte en door het zenden van Zijn Zoon! En hoe meer oog we hebben voor de unieke liefde van onze G'd, des te meer krijgt dán ook onze eigen liefde tot Hem brandstof om op te vlammen. Zijn liefde leert ons onze liefde! Laten we juist ook wat dat betreft op elkaar letten, in gesprek, bemoediging en vermaning. Maar laten we daarbij ook die uiterlijke tekens van vers 8 en 9 niet vergeten, die straks aan de orde komen. Wij moeten de Eeuwige liefhebben als onze G'd, onze Vader, onze beste Vriend en Weldoener. G'd heeft ons opgedragen Hem lief te hebben met geheel ons hart, geheel onze ziel en geheel onze kracht. Dat wil zeggen: met een oprechte liefde; niet slechts in woord en met onze tong, zeggende dat wij Hem liefhebben, terwijl toch ons hart niet met Hem is; maar innerlijk en in waarheid, ons geheel in Hem vertroostende. Wij moeten Hem echt lief hebben met een sterke, alles overtreffende liefde; meer nog dan onze ouders, partners en kinderen! Het hart moet echt naar Hem uitgaan in vurige genegenheid, want Hij die ons alles is, alles aan ons gaf, Zijn gehele Schepping en zelfs Zijn Zoon, moet ook alles van ons hebben, en niemand anders dan Hij!!! Steeds weer moeten wij onszelf onderzoeken of wij onze Hemelse Vader ook daadwerkelijk wel zo lief hebben als wij beweren. Hebben wij G'd echt lief zoals Hij van ons verwacht of willen wij in feite gewoon onze eigen gang gaan, een beetje profiteren van de genade die Hij geeft, Hem dan weer om vergeving vragen als het al te dol wordt, maar ons verder niets aantrekken van Zijn geboden omdat wij volgens de leer van de kerk toch vrij zijn van de wet? Laten wij onszelf toch niet voor de gek houden! Als wij G'd echt liefhebben, dan hebben wij toch geen enkele moeite met Zijn Tora, die Hij ons voor ons eigen bestwil heeft gegeven? Is het soms zo moeilijk om de Shabat op de dag te vieren die G'd ervoor heeft bepaald? Zijn wij echt zo naïef om te geloven dat de G'd van Israël een welgevallen heeft aan de zondagsheiliging? Is het soms zo'n ramp om geen varkensvlees meer te eten of kunt u echt beslist niet zonder? Ik noem maar wat, want dit zijn slechts twee voorbeelden van velen. Dacht u nou echt, dat het G'd nu ineens niets meer uitmaakt wat u wel en niet eet? Of horen de spijswetten en de Shabat misschien toch wel tot de geboden, die wij onze kinderen moeten inprenten, waarover wij moeten spreken wanneer wij in ons huis zitten, wanneer wij onderweg zijn, wanneer wij nederliggen en wanneer wij opstaan, die wij tot een teken op onze hand binden en die ons een voorhoofdsband tussen onze ogen zijn, en die wij moeten schrijven op de deurposten van onze huizen en aan onze poorten? Ik denk van wel! Als onze liefde voor G'd echt is, dan doen wij ook Zijn geboden, zoals ook Yeshua ons heeft opgedragen (Mt 5:19), maar als wij denken vrij te zijn van de wet, de Shabat afwijzen, alles eten wat we maar willen en krampachtig vasthouden aan de zondag, elk jaar weer Sinterklaas vieren en een kerstboom in huis halen, dan wordt het de hoogste tijd om ons af te vragen of onze liefde voor G'd wel echt is! Ik zuig dit beslist niet uit mijn duim want het staat in de Bijbel, en niet alleen in TeNaCH [het z.g. Oude Testament], maar juist ook in B'rit haChadasha, [het Nieuwe Testament], heel ondubbelzinnig en vermanend: *"Kinderkens, laten wij liefhebben niet met het woord of met de tong, maar met de daad en in waarheid. Hieraan zullen wij onderkennen, dat wij uit de waarheid zijn en voor Hem ons hart overtuigen, dat, indien ons hart ons veroordeelt, G'd meerder is dan ons hart en kennis heeft van alle dingen. Geliefden, als ons hart ons niet veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid tegenover G'd, en ontvangen wij van Hem al wat wij bidden, daar wij Zijn geboden bewaren en doen wat welgevallig is voor Zijn aangezicht. En dit is Zijn gebod: dat wij geloven in de naam van Zijn Zoon Yeshua haMashiach en elkander liefhebben, gelijk Hij ons geboden heeft. En wie Zijn geboden bewaart, blijft in Hem en Hij in hem! - Want dit is de liefde G'ds, dat wij Zijn geboden bewaren! - Wie zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in die is de waarheid niet; maar wie Zijn woord bewaart, in die is waarlijk de liefde G'ds volmaakt. Hieraan*

onderkennen wij, dat wij in Hem zijn!” **Surinaams:** “Mi pikin, wi no mus taki nanga mofo wawan tak’ wi lobi trawan, ma wi mus du sani tu di e sori dati trutru. Na so wi o sabi tak’ wi sabi a tru leri, èn wi o man tnapu sondo frede na Gado fesi, awinsi wi konsensi e krutu wi. Bika Gado bigi moro wi konsensi, èn A sabi ala sani. Lobiwan, efu wi konsensi no e krutu wi, dan wi o abi dek’ati te wi tnapu na Gado fesi. Wi o kisi ala sani san wi e aksi fu En, fu di wi e hori wisrefi na den komanderi fu En, èn fu di wi e du san A lobi. Disi na san Gado wani tak’ wi mus fu du: Wi mus bribi ini a nen fu En Manpikin Yeshua haMashiach, èn wi mus lobi makandra leki fa A taigi wi tak’ wi mus fu du. A sma di e hori ensrefi na den komanderi fu Gado, e tan wan nanga Gado èn Gado e tan wan nanga en. - Bika efu wi lobi Gado, dan wi e tan hori wisrefi na den komanderi fu En! - Efu wan sma e taki tak’ a sabi Gado, ma a no e hori ensrefi na den komanderi fu Gado, dan na lei a e lei èn a tru leri no de ini en. Ma a sma di e hori ensrefi na san Gado taki, abi a trutru dipi lobi fu Gado ini en. Na so wi kan sabi tak’ wi de wan nanga En!” **Hindoestaans:** “Hamár pyára larkan, hamlogke na cáhi kháli bole ke ki hamlog dusare ke cáhila, baki hamlogke cáhi sacca dil se oke saháita kare ke. Jab hamlog aise karila tab hamlog ján sakila ki hamlog Parmeswar ke sacca rasta par calila ki na. Tab hamlog be-dar se Parmeswar ke áge jái sakila. Aur cáhe hamlog kabhi kabhi apane ke kasur deila, tabbo Parmeswar thik se jáne hai ki hamlogke dil kaisan hai. U sab kuch jáne hai. Pyára wálan, jab hamlog jánila ki hamlogke dil safa hai, tab hamlog be-dar se ose batiái sakila. Aur jab hamlog okar hukum par calab aur okar man wála karab, tab hamlogke sab cij miliga jaun hamlog ose mángab. Okar man wála hai ki hamlog okar Beta Yeshua haMashiach ke nám par bharosa kari. U bhi mánge hai ki hamlog dusare ke pyár kari jaise Mashiach hamlogse bolis raha kare ke. Je Parmeswar ke bát máne hai, u ose ek hai aur Parmeswar okar dil me rahe hai! - Parmeswar ke pyár kare ke matlab hai ki okar bát sune ke cáhi! - Je bole hai ki: Ham oke jánila, baki tabbo okar hukum par na cale hai, u ekgo jhuttha hai aur na jáne hai saccái kaun cij hai. Baki je okar bát sune hai, u Parmeswar ke sacce ke cáhe hai. U dekháwe hai ki u ose ek Hai!” **Javaans:** “Anak-anakku, hayuk awaké déwé aja namung trésna nganggo tembung, nanging hayuk katrésnan dikétokké lantaran tulung-tinulung. Nèk awaké déwé trésna marang sakpada-pada nganggo tyara sing kaya ngono kuwi, awaké déwé ngekèki tanda nèk awaké déwé nurut pitutur sing bener. Dadiné atiné awaké déwé ya krasa tentrem nèk awaké déwé mara nang ngarepé Gusti Elohim. Nanging senjata ing ati rasané ora kepénak jalaran rumangsa nduwé salah, awaké déwé tansah tentrem atiné, awit awaké déwé ngerti nèk Gusti Elohim ngerti rasané atiné lan angen-angené awaké déwé sak kabèhé, malah ngungkul-ungkuli awaké déwé. Para sedulurku sing tak trésnani, nèk atiné awaké déwé ora rumangsa nduwé salah apa-apa, awaké déwé ya ora usah wedi mara nang nggoné Gusti Elohim ing sakjeroné pandonga. Apa penjalukané awaké déwé mesti bakal keturutan, awit awaké déwé nuruti kekarepané Gusti Elohim lan nindakké apa sing disenengi karo Dèkné. Apa ta kekarepané Gusti Elohim kuwi? Angger-anggeré Gusti Elohim ya iki: awaké déwé kudu pretyaya marang Gusti Yeshua haMashiach, Anaké Gusti Elohim lan awaké déwé kudu trésna marang sakpada-pada, awit Mashiach déwé wis mréntah awaké déwé ngono. Wong sing nglakoni angger-anggeré Gusti Elohim, wong kuwi pantyèn nyata dadi siji karo Gusti Elohim. Lah kepriyé awaké déwé bisané ngerti nèk Gusti Elohim dadi siji karo awaké déwé? Awit Gusti Elohim wis ngekèki Roh Sutyi marang awaké déwé lan Roh Sutyi saiki manggon ing uripé awaké déwé! - Nèk awaké déwé ngakuné trésna marang Gusti Elohim, awaké déwé ya kudu netepi angger-anggeré! - Wong sing ngomong nèk kenal marang Gusti Elohim, nanging ora manut pituturé, wong kuwi goroh lan ora ngerti pitutur sing bener. Nanging wong sing manut marang pituturé Gusti Elohim, wong kuwi ngerti nèk wis dadi siji karo Gusti Elohim!” (אֵלֹהִים יְהוָה Yochanan alef [1 Johannes] 3:18-24, 5:3 en 2:4-5). De liefde van een kind naar zijn ouders toe blijkt uit zijn gehoorzaamheid en het sterke verlangen om hen te behagen, en precies datzelfde verwacht onze hemelse Vader ook van ons! Het is daarom wel van het grootste belang om bij het naleven van de Tora steeds de wederzijdse liefde tussen de Vader en Zijn kinderen als uitgangspunt te nemen. Dat mogen wij nooit uit het oog verliezen! G’dsdienst begint immers bij G’d en de dienst komt pas daarna! Verlies je onze G’d die één is uit het oog, dan raakt ook de eenheid van ons handelen zoek en dan loop je het gevaar om wettisch te worden. Dan krijg je namelijk een hoofd vol met geboden en begin je steeds meer op je tenen te lopen bij allerlei vragen en in allerlei situaties: Wat mag je op de Shabat? Reizen, koken,

naar de bioscoop gaan? Wat mag je eten? Is het wel verantwoord om naar de supermarkt te gaan voor je boodschappen of moet je voor alles naar Amsterdam of Buitenveldert? Los van de Eeuwige Zelf kom je inderdaad met een oerwoud van vragen te zitten. Het is droevig dat juist veel Joden, maar ook christenen de liefdesrelatie met G'd uit het oog hebben verloren en zich daarom gedwongen zagen om er nog eens vele wetten bij te maken. Als wij ons G'ds liefde, door Yeshua aan ons betoond, niet steeds voor ogen houden en onze gehoorzaamheid aan Zijn geboden niet gebaseerd is op pure liefde en dankbaarheid, maar uit traditie of omwille van de letter van de wet, dan worden de bomen een oerwoud waarin je verdwaalt en dan komen wij terecht in wetticisme. Maar aan de andere kant mogen wij daar ook weer niet te makkelijk mee omgaan zodat wij niet het gevaar lopen om wetteloos te worden. Alles moet in de juiste balans zijn, gebaseerd op het gebod om G'd en onze naasten lief te hebben!

Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn!

G'ds woorden moeten gekoesterd en bewaard worden in ons hart, zodat wij er ook in onze gedachten voortdurend mee bezig zijn. Dat volgt onmiddellijk op de opdracht om G'd lief te hebben met geheel ons hart, want zij, die dit daadwerkelijk doen, zullen Zijn woord dan ook als vanzelfsprekend in hun hart bewaren, beide als blijk van die liefde, en als een middel om haar te bewaren en te doen toenemen. Wie G'd liefheeft, heeft ook Zijn Tora lief, want daarin maakt Hij ons Zijn wil bekend. Maar ons hart moet er wel bij zijn. Dat is de voorwaarde, want anders is alles nutteloos. Daar gaat het G'd immers om: Hij wil ons hart! Het hart is in de bijbel het centrum van ons bestaan. Alles wat ons bezig houdt, onze gedachten, onze gevoelens en ook onze daden vinden uiteindelijk hun oorsprong in ons hart. De vraag wat in ons hart is, bepaalt waarvoor wij leven. Die plek eist de Eeuwige voor Zich op! Dat noemt de Bijbel de besnijdenis des harten. Adonai wil ons hart vernieuwen en vervullen met Zijn liefde. Hij is één, en daarom moet ons hart verenigd zijn in deze liefde en de hele stroom van onze genegenheden moet naar Hem heen vloeien. En vanuit die liefde geeft G'd ons dan de opdracht om Hem lief te hebben en te spreken over Hem en Zijn liefde. Want alleen als deze liefde van G'd een plaats heeft gekregen in ons hart, kunnen wij ook met anderen op een echte en authentieke manier over G'ds liefde spreken. Hoe zou je immers met anderen over G'd spreken als je er zelf niet door deze G'd in je hart geraakt bent? Daar gaat ons volgende hoofdstuk over, maar dit hoofdstuk over onze hartsgesteldheid wil ik afsluiten met de woorden van Sha'ul: *“Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart, namelijk het woord des geloofs, dat wij prediken. Want indien gij met uw mond belijdt, dat Yeshua Adonai is, en met uw hart gelooft, dat G'd Hem uit de doden heeft opgewekt, zult gij behouden worden; want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot behoudenis!”* **Surinaams:** *“A boskopu de krosbei na yu. A de ini yu mofo nanga ini yu ati. Dati na a boskopu fu a bribi san wi e preiki. Efu yu taki nanga yu mofo tak' Yeshua na Masra, èn efu yu bribi nanga yu ati tak' Gado meki A opo baka na dede, dan Gado o ferlusu yu. Bika te yu bribi nanga yu ati, dan yu e kon bun ini Gado ai. Èn te yu taki dati nanga yu mofo, dan Gado e ferlusu yu!”* **Hindoestaans:** *“Okar bát me biswás kare ke bahut sahay hai. Sab koi ekare bise me batiái sake hai aur ápan dil me lei sake hai. Hamlog ohi khus khabar parcár karila. Jab tu ápan muh se bolihe ki: Yeshua Prabhu hai, aur ápan dil me biswás karihe ki Parmeswar oke ji utháis hai, tab tu bac jaihe. Je ápan dil se Parmeswar ke khus khabar Mashiach ke bise me biswás kare hai, u be-kasuri hoike ose ek banáwal jáiga. Aur je ápan muh se boliga: Ham Mashiach me biswás karila, u bac jáiga!”* **Javaans:** *“Nanging nabi Moshe [Moses] malah ngomong ngéné para sedulur: Tembungé Gusti Elohim tyedek karo kowé, ana ing lambému lan ana ing atimu. Tegesé, kabèh wong gampang mangertèni kepriyé manungsa bisané ketampa Gusti Elohim. Ora angèl dunungé lan kenèng diomong. Yakuwi pituturé awaké déwé marang kowé: bisané ketampa Gusti Elohim kowé kudu nampa pitulungané Gusti Elohim, ora njagakké penggawéné déwé. Dadiné para sedulur, nèk kowé ngakoni karo lambému nèk Yeshua kuwi Gusti lan kowé pretyaya ing atimu nèk Gusti Elohim wis nangèké Gusti Yeshua sangka pati, kowé mesti bakal slamet. Awit para sedulur, awaké déwé kudu pretyaya ing ati nèk Gusti Elohim wis nangèké Gusti Yeshua sangka pati. Kuwi marakké awaké déwé bisa ketampa Gusti Elohim. Uga awaké déwé kudu ngakoni nganggo tembung, nèk Yeshua kuwi Gustiné awaké déwé, awit kuwi sing nylametké awaké déwé!”* (Romeinen 10:8-10).